

Glemmer du...

Jagt på Amager

Jagtsæsonen er nu for alvor gået ind, og derfor fortælles i det følgende lidt om, hvordan jagten på Amager - og Saltholm -er forgået gennem tiden.

De kongelige jagter

De danske konger har drevet jagt på Amager siden det 16 århundrede, hvor de var ene om jagtretten. Man udsatte flere gange hjortevildt, men det var ingen større succes. Til gengæld har øens harebestand, altid været berømt. Mange harer er blevet indfanget her på øen og udsat andre steder, bl.a. helt oppe på Island og også på Saltholm, hvor de for 50 år siden var en hel plage.

Men bestanden er også flere gange blevet slemt medtaget, f.eks. under Svenskekrigene i 1658-61, hvor det var så galt, at den danske konge i 1662 forbød beboerne på Amager at "fjerne en hare død eller levende".

Frederik d. III (1650'erne) havde ikke den store interesse for jagt, men det havde hans dronning, Sofie Amalie, til gengæld. Hun var ofte på falkejagt i Nordsjælland efter harer, der i forvejen var indfanget på Amager. Harejagten på vores ø foregik med bøsse eller mynder. Til det sidste var Amager specielt velegnet p.g.a. det flade terræn. Mynder jager efter øjne og ikke efter næsen, som de fleste andre hunde. Jagten foregik til hest, med helst flere mynder og et par hønsehunde til at finde og rejse harerne. Mynderne blev hos rytteren, indtil haren lettede, og et hidsigt kapløb begyndte. Når haren var taget, måtte jægeren skynde sig af få den fra hunden for, at de ikke skulle æde den. Myndejagten ødelagde mange afgrøder, men et totalforbud mod denne jagtform kom først i jagtloven af 1894.

Oversvømmelser og krybskytteri var årsag til, at harebestanden ind i mellem gik ned. I 1734 var det blevet så slemt at amagerens bøsser blev forseglede, og seglet måtte kun brydes i nødstilfælde.

Glemmer du...

Der blev også ført nøje kontrol ved Amagerport med, hvad der blev udført af vildt fra Amager.

I 1818 blev der taget initiativ til at anlægge en større skov på Amager, der i forvejen kun havde havde nogle små lunde eller remiser. Det var det Kgl. Landhusholdningsselskab, der stod for anlæggelsen af den nye skov, der fik navnet Kongelunden. Selskabet købte 300 tdr. overdrevs jord af St. Magleby lodsejerne. Men det tog sin tid inden, der kom gang i skoven, bl.a. fordi de mange harer ødelagde de unge træer. Man måtte ligefrem have nogle små gravhunde til at jage harerne ud af skoven.

Driften af skoven blev efterhånden for dyrt for selskabet, så i 1845 overtog kongen, Chr. d. 8, Kongelunden.

Her blev det første egentlige vilde fasaneri til.

Konge­jagten i Kongelunden november 1917

Det kongelige fasanerie i Jægerspris var ikke nogen succes, og det blev i 1840 flyttet til Kongelunden. Et par tønder land blev opdyrket med kartofler og boghvede, samt 1 tdr. land med bærbærende buske, som foder for fasanerne. Fasanerne trivedes så godt på Amager, at der blev ansat en fasanjæger, Chr. Frederiksen. Han

Glemmer du...

bosatte sig i den tidligere plantørbolig, som herefter blev kaldt for Fasangården, det senere Jægerhus. Den nyudnævnte fasanjæger fik 80 fasanhøner og 4 haner til at supplere de daværende 16 høner i Kongelunden.

I 1840 blev de første kongejagt på fasaner, afholdt i Kongelunden.

Der var efterhånden 700-1000 fasaner og der blev skudt ca. 500.

Under Fr. d. 8 og Chr. d. 9 afholdtes der normalt kun 1 jagt om året. Kongen ankom i vogn med firspand, lakajer og alt hvad dertil hørte. Hestene blev opstaldet i Fasangården, mens jagtdeltagerne nød en drink ved rotunden midt i skoven, hvor der også blev budt velkommen. Mellem såterne blev vildtetsamlet, mest harer og fasaner, ved Løvenskjolds monument, hvor betjente sørgede for at ingen løb med det. Ved jagten i 1879 deltog iøvrigt prinsen af Wales.

Den 4. nov. 1919 afholdtes den sidste kongejagt i Kongelunden. Fasaneriet blev nedlagt året efter, hvorefter publikum fik samme adgang til Kongelunden som til andre statsskove. Den sidste fasanjæger i Kongelunden var Peder Albrechtsen.

Jagtretten

Efter lov af 25 marts 1851 om jagtrettens afløsning og udøvelse, overgik jagten til grundejerne mod en årlig afgift eller en engangssum. I loven var der dog en speciel paragraf, der gjaldt Amager: Sålænge det Kgl. Fasaneri fandtes på Amager, skulle det være forbudt for private på øen at skyde eller fange fasaner.

Efter 1920 har jagten i Kongelunden været drevet af det skovdistrikt, hvortil skoven hørte. I tiden under Københavns Statsskovdistrikt (1962-75) afholdt man normalt en større skovjagt om året, der blev i snit skudt 20-30 fasaner om året i skoven.

Klapper i Kongelunden

Glemmer du...

Fasanjagten i Kongelunden 1938. Foran sidder drengene, der var klappere

Helge Hjeds fortæller i bogen “Til Ullerup” om det at være klapper:

En stor begivenhed i byen var den årlige klapjagt i Kongelunden, der foregik den tredie onsdag i november. Jeg er kun i stand til at berette om det set fra en klapper, da jeg kun har deltaget som en sådan. Jægerne var medlemmer af en jagtforening, og var fra både Ullerup, Tømmerup, St. Magleby og enkelte fra København.

Jagten blev ledet af skovrideren i Kongelunden. Hver jæger skulle stille med to klappere.

Vi mødte så om morgenen til klapjagten, og vi klappere tog spændt hinanden i øjesyn og vurderede styrkeforholdet. Vi stillede op med et par meters indbyrdes afstand på en sti, og på et tegn gik vi fremad gennem såten, idet vi med kæppe slog på buske og træer

Glemmer du...

for at jage alt vildt op og fremad. Var skoven regnvåd, var det en klam fornøjelse. Når jægerne nu skød det opjagede vildt, var det også vores opgave at opsamle vildtet og følge eventuelt anskudt vildt.

Så tog vi opstilling foran næste såt, og jægerne gik fremad påny og tog opstilling. Således fortsattes der skoven igennem.

Frokosten varede et par timer. Hver klapper fik 5 kr, en sodavand og et stykke sandkage. Jægerne spiste på Kongelundskroen, en stråtekt bindingsværksbygning, der dengang lå, hvor der nu er parkeringsplads i krydset midt i skoven.

Nu var det sådan, at det var vedtaget, at der eksisterede et fjendskab mellem drengene fra Ullerup og dem fra St. Magleby. Man sagde, at en Krussemaglebyer skulle ikke bryde sig om at køre gennem Ullerup, uden at han fik en gang bank. Og på samme måde kunne vi heller ikke regne med at køre uden risiko gennem St. Magleby. Så da vi drenge havde spist vores madpakker i pavillonen, så begyndte den store kamp mellem Ullerupperne og St. Maglebyere. Det var en drabelig kamp med kæppe og slangebøsser, og vi jagede hinanden i mindre flokke rundt i skoven.

Nu længe efter mindes jeg, at der var en stor del skuespil i det. Vi jagede hujende hinanden, men direkte nærkamp med kæppene, vi var udrustede med, blev altid undgået.

Når jagten var blevet blæst af, blev vildtet lagt til parade. Dengang jeg var med, var udbyttet et par hundrede fasaner, nogle snepper, et par ræve og nogle få harer.

Inden auktionen startede, blev to fasaner udleveret til far (skolelærer Chr. Hjeds i Ullerup) og frk. Schjørring (lærerinde i Ullerup).

Jagt på Saltholm

Glemmer du...

Jagtretten på Saltholm udlejes til et jagtselskab af øens ejerlaug for en årrække. Vildtet på øen var tidligere et vigtigt supplement til husholdningen for øens beboere. Beboerne blev derfor også tidligt oplært i at behandle geværet rigtigt for hermed at undgå skydeulykker. Det fortæller Hans Zimling i sine nedskrevne erindringer. Hans Zimling fik allerede som 12 årig sit første jagtgevær, men havde inden da havde han prøvet at rense adskillige geværer, når de voksne var kommet hjem efter veloverstået jagt. Desuden var drengene ofte med de voksne på jagt og blev oplært i hvordan man f.eks, skulle dække sig, når fuglen kom. De var med på jagt i flere år, før de selv fik lov at jage alene.

Man skød bl.a. harer og ænder, det sidste bl.a. ved stranden.

Kaninjagt på Saltholm 1937. Fra venstre Georg, John, Svend og ?

Glemmer du...

Strandjagten foregik fra en skydepram, og foran på prammen var et fordæk og bagved dette blev der sat en skrærm, som jægerne skjulte sig bag.

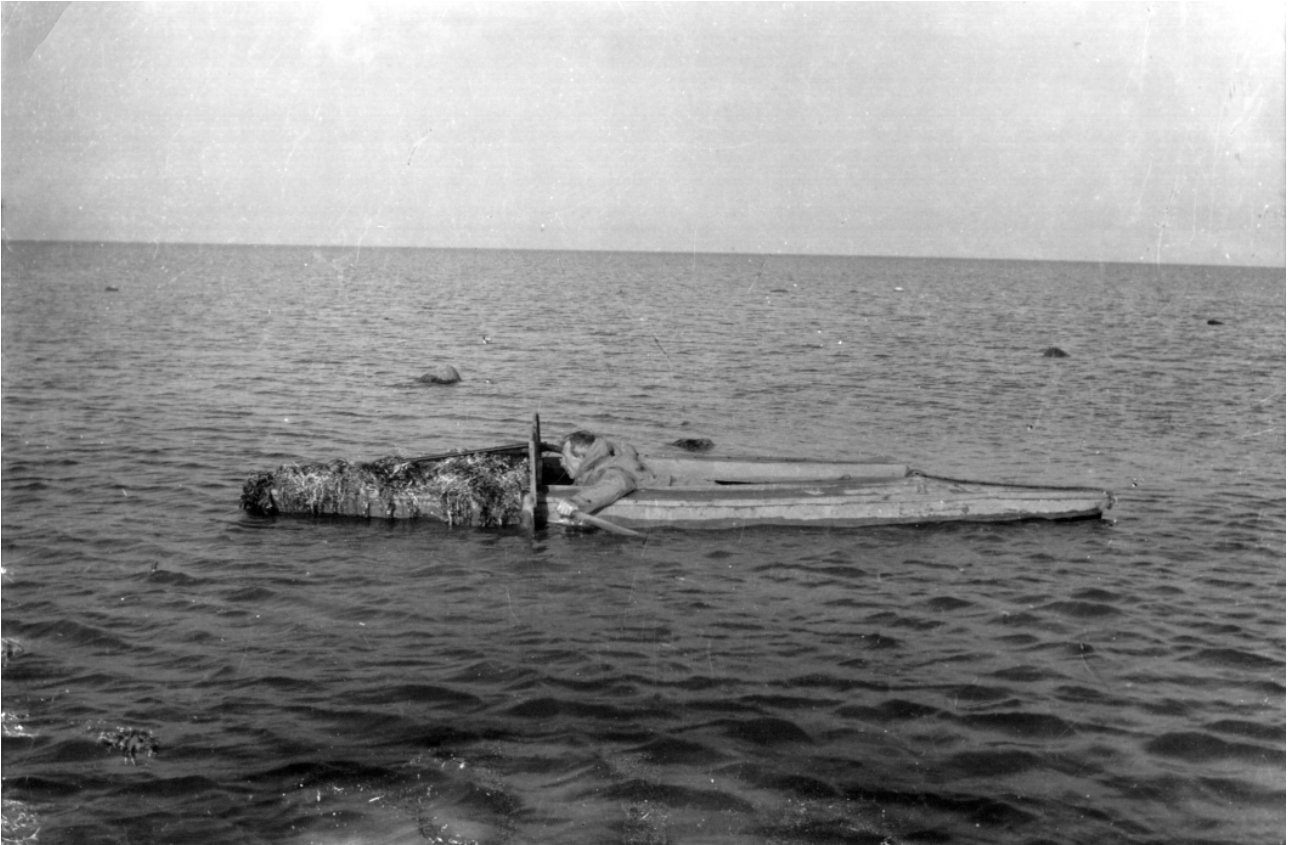
I Ludvig Svendsens bog : Fuglenes ø i Øresund fra 1935, fortæller denne om vinterjagten på Saltholm:

Jægeren placeres med hvidt Overtrækstøj i Sne eller Ishytter eller i Skydepram langs Iskanten for at skyde Vinterænderne, når disse trækker langs Iskanten. I tidligere Tid blev der ogsaa skudt en Del Vildsvaner herude, og Svaneфриkadeller, røget Svanebryst og Svaneølser var en fast Ret paa Gaardene om Vinteren. Nu er Svanerne totalfredet,...

Langs Kysten ligger lige i Overfladen bestemte Sten, hvor Sælerne gerne vil ligge og dase. Med Forsigtighed kan man komme dem paa Skudhold med en mindre Motorbaad eller Skydepram. Selvom Sælen ikke rammes i første Skud, har den langt ud til det dybere Vand, og der kan blive Anledning til flere Skud ved at forfølge den. Tidligere var det ikke ualmindeligt at skyde flere Sæler paa en enkelt Jagtdag; nu skal man være heldig for at faa blot een. I dag er sælen ikke et jagtbytte længere, da den blev totalfredet for en del år siden. Dengang Ludvig Svendsen var jæger var krybskytteri på Saltholm et stort problem. Han skriver videre:

..der drives et til Tider ret ondartet Krybskytteri. Landgang paa Øen er forbudt fra andre Steder end den nordlige Barakkebro, men krybskyttere gaar i Land, hvor det passer dem. ...Ofte har de en Pram paa hver Side af Øen, vælger den nærmeste til at forsvinde i og henter den anden, naar de skal Hjem..Harer skydes ulovligt baade i Frednings-og Jagttid, og det øvrige Vildt er ogsaa god Salgsvarer. For et Par Aar siden blev der taget to krybskyttere, som havde skudt Øens to tamme Svaner; de fik 250 Kr. i Bøde... Saltholm vil endnu i mange Aar vedblive at være Øen i Øresund, der baade er forsynet med Trækvildt og Standvildt for Jægere som med Objekter for de fugleinteresserede Venner af Naturen.

Glemmer du...

Ludvig Svendsen i en skydepram ved Saltholm. Ca 1952

I år er der igen kommunalvalg. Det er her i april måned 80 år siden Socialdemokratiet erobrede flertallet i sognerådet, et flertal

Glemmer du...

der har holdt indtil dato. I det følgende fortælles hvordan der blev der afholdt valg og valgkamp i “gamle dage”.

Efter et sognerådsmøde omkring 1900 hygger medlemmerne sig på Kastruplund. Fra venstre: Mikkell Jacobsen, Peter Fischer, Svend Hansen, Peter Tønnesen, alle gårdejere, dernæst skoleinspektør P.J. Petersen, og tømremester Marius Westh

Valg anno 1902

Glemmer du...

Glasmager Kaj Olsen fortæller følgende om stemmeafgivelsen ved et sognerådsvale i 1902. Den omtalte sognerådsformand, restauratør Johannes Larsen var medlem af sognerådet fra 1899-1905 og formand fra 1902-1905 :

Min far fortalte mig, at da han i sin ungdom kom til Kastrup, havde de konservative og venstre flertal her i kommunen. Den daværende sognerådsformand var restauratøren fra Havnecafeen på Kastrup Havn, Johannes Larsen. Valget til sognerådet foregik som følger: Sognerådsformanden sad ved et bord i valglokalet med valglisten. Og efterhånden som vælgerne kom frem til bordet, spurgte formanden, hvem de ville stemme på, og så svarede man ved at sige navnet på kandidaten eller partiet, hvorefter formanden satte krydset.

Glasmagere og fiskere på Kastrup havn ca. 1900. Manden i midten er glasmager Niels Madsen. Foto: Carl Flensburg

Nu var forholdet det, at fiskerne tjente flest penge i sommerhalvåret, vinteren gav jo ikke så mange muligheder for dette erhverv. I den kolde tid fordrev fiskerne megen tid i "Tutten", som havneca-

Glemmer du...

*feen også kaldtes. Men det kostede penge, og her kneb det på den-
ne årstid.*

*Når nu fiskerne, mødte op for at stemme, så kikkede sogneråds-
formanden, Johannes Larsen, på dem på en ganske særlig måde.
Herefter blev de spurgt, hvor krydset skulle sættes, og svaret blev
naturligvis: "ved dig!". Vælgeren fik et venligt nik,- og den kede-
lige vinterperiode var reddet!*

I 1904 fik socialdemokratiet for første gang sæde i sognerådet og erobrede 3 ud af de 7 pladser her. Forud var gået en intens valgkampagne, ved hjælp af omdelte tryksager, møder, og annoncer i aviserne. Socialdemokraterne ønskede bl.a. at forbedre vejene, skolerne, at oprette et gas-og vandværk og ændre ligningen af kommuneskatten. Disse programpunkter var -i følge Amager Avis- også De Moderates mål.

Tårnby Kommune gamle rådhus i Kastruplundgade. Ca. 1920
Amager Avis skrev d. 25.9 1904 bl.a.:

*Valget skal denne Gang ske efter almindelig Valgret, hvilket er
Tilfældet hvert 6'te Aar, medens det ellers er de højstbeskattede*

Glemmer du...

der har Afgørelsen i deres Haand. De tre Medlemmer, der staar for Tur til at gaa af, er Gaardejer Peter Tønnesen, Skibstømmer West og Sogneraadets Formand Johannes Larsen.

Nu agter imidlertid Socialdemokratiet i Kastrup at gøre en Kraftanstrengelse for at besætte de tre ledigblevne Pladser, og den Del af det gamle Sogneraads Administration de vil søge at reformere er Skatteligningen. Det er jo ogsaa haardt nok, at store Hartkornsejere i Kredsen har faaet en Skattelettelse paa 100, 200, 1000, ja en endog 4446 Kroner, medens ubemidlede har faaet Paalæg paa omkring 400 Procent, og en gammel Mand, der nyder Alderdomsunderstøttelse er bleven sat 27 Kroner op.

Dette vilde jo i Virkeligheden være tilstrækkelig til at fælde Sogneraadet, hvis det var der fra Skatteansættelsen kom, men man må huske paa, at Hr. Hage (daværende finansminister) nu een Gang har faaet sine Skattelove gennemført, og Sogneraadet har altsaa sine Regler at gaa frem efter..

En uge senere skriver samme avis om de socialdemokratiske kandidater:

Det har vakt en vis Forbavselse, at Valget netop er faldet paa disse tre...Det ser nærmest fattigt ud.

Vi vil tage dem i Ordensfølge og begynde med Hr. Typograf Nielsen.

Han er en ny Mand i Kommunen, har vist kun boet her et par Aar, men efter alt hvad man har hørt om ham, skal han være en dygtig Mand, der er særdeles godt inde i almindelige kommunale Forhold, dertil rolig og besindig, saa han danner efter vores Formening et ypperligt Stof til et brugbart Medlem af Raadet.

Hr. Jørgensen (arbejdsmand Chr. J) har ikke uden Dygtighed ledet Arbejdernes Forhold i Kastrup. Taler man Mand til Mand imellem, saa synes det, som om han ikke nyder særlig Popularitet

Glemmer du...

mellem Arbejderne. En Ting kan siges til hans Forhold: Han er særlig godt inde i kastrupske Forhold.

Saa er der endelig Hr. Mikkell Nielsen. Hvem kender egentlig de Kvalifikationer, der dygtiggør ham til at styre Sognets Anliggender. Vi ved kun om ham, efter egen Udtalelse, at han er svagelig af Helbred, samt at han gjorde en syndelig Masse Ophævelser over sin Skatteansættelse. Han er formodentlig medtaget som repræsentant for det mindre Landbrug..Nu faar vi se om de mindre Jordbrugere tiltror ham Evner til at udrette noget faktisk for dem. Fra anden Side er en ny Liste under Opsejling. Naar den foreligger skal vi aldeles upartisk skænke den en nærmere Omtale.

“Den anden sides Liste” var Det Moderate parti. Dette partis kandidater blev omtalt i Amager Avis den 13.11. 1904:

Bankdirektør Petersen, der har opholdt sig i mange Aar i Kastrup beklædte en lang Tid den store Stilling som administrerende Direktør ved Telefonselskabet, fra hvilken han for et Par Aar siden

Glemmer du...

trak sig tilbage .. Som den iderige og energiske Mand, han er, startede han Kastrup Bank, der allerede er et stort og solidt Foretagende.

Det første sogneråd i Tårnby kommune med en socialdemokratisk formand. Øverst fra venstre: pastor Vibæk, Glasmager Carl Olsen, Forvalter H.Jensen, Chr. Jørgensen, gårdejer Andy Rasmussen, i midten formanden N.P.Nielsen, jordbruger Svend Johansen, gård-ejer Peter Jørgensen og gasværksarbejder Carl Petersen.

Hans Nissen er født i Maglebylille og har i mange Aar været etableret som Tømrermester i Kastrup. Han har ikke givet sig meget af

Glemmer du...

med Politik, men altid været rede, naar en god Sag trængte til Støtte, eksempelvis kan nævnes hans Arbejde for Amagermuseet. Fisker Peter Mørk har ved tidligere Sogneraadvalg været udpeget til Kandidat, men har stadig holdt sig tilbage. Disse tre Mænd, der i sjældent Grad har Befolkningens Agtelse og Tillid er naturligvis klare over alle de Reformer, der tiltrænges og mener at kunne realisere dem ved en moderne Politik.

Sogneraadvalget i Ny Kro november 1904

Hvordan valgdagen forløb kunne Amager Avis også fortælle sine læsere:

Dagen oprandt med lys Himmel og ret godt Føre, altsaa kunde man vente en rigelig Tilstrømning af Vælgere efter den kraftige Agitation, der var gået forud.

Og det utrolige indtraf virkelig, at Vælgerne for en Gang Skyld benyttede deres borgerlige Ret, idet der af ca. 620 Vælgere mødte ved Bordene 406 og afgav deres Stemme.

Før Middagspavsens var Tilstrømningen saadan jævnt hen; men efter kl. 5 kom der "Vej i Vællingen". Vogn efter Vogn med højstemte Vælgere mødte frem på Kamppladsen..

Naa, ja, for ikke at gøre Sagen lang, saa blev Resultatet som jo allerede Dagbladene har refereret, at Socialdemokraternes Liste sejrede:

De nye Medlemmer af Taarnby Sogneraad er altsaa:

Typograf N. P. Nielsen (261 st.), Jordbruger Mikkel Nielsen (257 st.) og Arbejdsmand Chr. Jørgensen (249).

Bankdirektør E.B. Petersen fik 172 st., Tømremester H. Nissen 153 st. og Fisker Mørck 135 st...

Glemmer du...

Det er ikke saa underligt, at den store Sejr vakte Jubel blandt Arbejderne, og i flere Timer var Stemningen høj i Kroen, og alle Slags Sange lød fra de forskellige Rum..

De fleste af Arbejderpartiet vandrede dog efterhaanden til Kastruplund, hvor Fiskeriforeningen for Kastrup holdt Fest.

Ja nu foreligger altsaa Valgresultatet. Nu faar vi se, om de nyvalgte Medlemmer formaar at præstere det Arbejde, som skal indlede den ny Æra for Taarnby Sogn.

Sognerådsvalget i 1917

Ved valget i marts 1917 erobrede socialdemokratiet for første gang flertallet i sognerådet. Der valgtes 5 socialdemokrater og 4 såkaldte "Blandingskandidater". Blandingskandidaterne var opstillet på en fællesliste- i øvrigt liste A på stemmesedlen- og var et valgforbund af Kommunalforeningen og den Radikale Venstreforening. De radikale havde fået 2 pladser på fælleslisten og den ene af disse var den første kvinde, der nogensinde var blevet opstillet i Tårnby Kommune. Ved kommunaloven af 1908 havde kvinder i øvrigt opnået valgret og valgbarhed til kommunalrådene. Den kvindelige radikale lokalpolitiker var Hansine Christiansen, der ikke opnåede at blive valgt. Måske fordi hun var stillet op på listens sidste plads.

Valgt blev bl.a. folketingsmand N.P. Nielsen, der blev formand for sognerådet, en post han bestred indtil 1935.